

ЁШЛАРНИ ВАТАНПАРВАРЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШ УЛАРДА ЧИНАКАМ МАЪНАВИЙ АҲЛОҚИЙ ҚАРАШЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МЕЗОНЛАРИ, УШБУ СОҲАДАГИ ЁШЛАРГА ОИД ДАВЛАТ СИЁСАТИНИНГ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

Рустамов Юсуф Эркинович

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академияси ўқув-саф қисми курс
бошлиғининг ўринбосари, майор

Аннотатсия: Мақолада бугунги кунда мамлакатимизда ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларнинг онгида она ватанга муҳаббат ҳиссини сингдириши юксак ахлоқий қарашларни шакллантириши шунингдек мамлакатимизда ушбу соҳада амалга оширалаётган давлат сиёсатининг устувор йўналишлари ҳақида атрофлича маълумот берилган.

Калит сўзлар: Ватанпарварлик, давлат сиёсати, асосий принциплар, ёшлар тарбияси, давлат сиёсатининг йўналишлари, бурч, тинчликпарвар сиёсат.

Қадимий анъаналаримиз ва маданиятимиз йиллар давомида сайқалланиб миллатнинг кўзгусига айланган. Ёшларимизда жонажон Ватанимизнинг мустақиллиги ва равнақи йўлида фидокорона курашган миллий қаҳрамонларимиз билан фахрланиш, уларга муносиб бўлиш туйғусини шакллантириш, миллий армиямизнинг қудрати ва салоҳиятига бўлган ишончни кучайтириш албатта эътиборга сазовор масаладир. Мустақиллик йилларида ҳар бир соҳада изчил ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Булардан кўзланган мақсад юрт равнақи, халқимиз осойишталигини таъминлаш, мамлакатимиз сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва бошқа соҳалардаги имкониятларини оширишдир. Жумаладан яқин йилларда мамлакатимизнинг мудофаа қобилияти ҳам тубдан ўзгарди. Қуролли кучларимизнинг шайлиги оширилди, миллий хавфсизлигимизнинг барқарорлигини таъминлаш борасида кенг қамровли ишлар амалга оширилди. **Жумладан Глобал Фиреповер Индекс** рейтингда Ўзбекистон Қуролли Кучлари Марказий Осиёда биринчи, МДХ давлатлари орасида тўртинчи ва дунёнинг 140 мамлакати орасида 54 ўринни эгаллаганлиги ҳам алоҳида эътиборга сазовордир.

Миллий армиямиз сафларида хизмат қилаётган ҳарбий хизматчиларнинг манавий интеллектуал салоҳиятини ошириш уларнинг моддий томондан қўллаб қувватлаш каби вазифалар ҳар бир ҳудудларда амалиётга кенг жорий этилди. Миллий армиямиз сафларини тўлдиришда ёшларнинг ўрни бекиёс шу сабали ҳам уларнинг маънавий тарбиясини шакллантириш уларнинг она ватанга муҳаббат ҳиссини жон-у танларига сингдириш алоҳида аҳамият касб этади. Бугунга келиб **Глобал Фиреповер** маълумотларига кўра Ўзбекистонда фуқароларни ҳарбий хизматга сафарбар қилиш салоҳияти 13,47 млн нафарга тенг. Ҳарбий чақирув ёшидагилар — 616,8 минг ва бу дунёнинг

35-кўрсаткичи демакдир, бу эса миллий армия сафларини тўлдиришда ёшларнинг ўрнини яна бир бор кўрсатиб беради. Албатта, Ватанга хизмат қилиш бу шарафли вазифадир, олий бурчдир. Бош қомусимизда ҳам Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш ҳар бир фуқаронинг бурчи эканлиги белгиланган. Ватан муқаддас тушунча,

ёшларни ватанпарварлик, фуқаролик туйғуси, бағрикенглик, қонунларга, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида, зарарли таъсирлар ва оқимларга қарши тура оладиган, ҳаётга бўлган қатъий ишонч ва қарашларга эга шахс сифатида тарбиялаш, ёшларни ахлоқий негизларни бузишга олиб келадиган хатти-ҳаракатлардан, терроризм ва диний экстремизм, сепаратизм, фундаментализм, зўравонлик ва шафқатсизлик ғояларидан ҳимоя қилиш ва уларга мустаҳкам иммунитетни шакллантириш зарур.

Бугунги кунда дунёда вужудга келган кескин сиёсий вазият ҳар бир давлатни ўзига яраша тутган стратегик йўлини кўрсатиб бермоқда. Ўзбекистон ҳам ўзининг тинчликпарвар прагматик сиёсати билан жаҳон ҳамжамиятининг эътибор марказида эканлиги бунинг яққол исботидир. Конституциямизда келтирилганидек Ўзбекистон Республикаси Қуролли кучлари республика суверенитети ва халқининг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида тузилади. Шу нуқтаи назардан бугунги кунда миллий армиямиз миллат шони, миллат тимсолига айланган. Мустақиллик йилларида давлатимизнинг ушбу соҳадаги сиёсати ўзининг амалий аҳамиятини кўрсатмоқда.

Давлатимиз ўзининг тинчликпарвар сиёсатини юритиш билан бирга устувор йўналишлар сифатида давлатнинг мудофаа қобилиятини янада мустаҳкамлаш, Қуролли кучларнинг жанговар шайлигини, унинг имкониятлари ва қобилиятини кучайтириш каби вазифаларни белгилаган .Уларнинг айримларига тўхталсак:

- Барча бўғиндаги ҳокимият органлари раҳбарларининг қўшинлар кундалик ҳаётида, ҳарбий шаҳарчалар барпо этиш, уларнинг инфратузилмасини яхшилаш, ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашда фаол иштирок этишини таъминлаш;
- Ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ёшларнинг ижтимоий муаммоларини ҳал этиш, уларни иш билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратиш, Қуролли кучларнинг барча давлат идоралари, муассаса ва корхоналар учун етук кадрлар тайёрлайдиган мактабига айланишига эришиш;
- Мамлакат ҳарбий хавфсизлигини таъминлаш ва мудофаа салоҳиятини мустаҳкамлаш борасидаги қонунчилик ҳужжатларини такомиллаштириш;
- Қуролли кучлар ягона автоматлаштирилган бошқарув тизимини яратиш ва рақамлаштиришни янада такомиллаштириш;
- Қуролли Кучларда ягона ахборот-коммуникация тизимини яратиш ва ахборот хавфсизлигини таъминлаш;
- Қўшинларининг жанговар шайлиги ва тайёргарлиги ҳамда ўқув моддий-техник базасини янада такомиллаштириш;
- Фуқароларнинг ҳарбий хизматни ўташ тартибини янада такомиллаштириш;
- Олий ҳарбий таълим муассасаларига номзодларни саралаш ва танлаб олиш тизимини янада такомиллаштириш;
- Қўшинларда раҳбар лавозимларига кадрлар захирасини яратиш тизимини ривожлантириш.
- Қуролли кучлар тизимида гералдика ишларини самарали йўлга қўйиш;
- Қўшинларни замонавий қурол-аслаҳа, ҳарбий ва махсус техника ҳамда жиҳозлар билан таъминлаш.

Умумуман олганда, Ўзбекистон Республикасининг суверенитети, ҳудудий яхлитлигини,

аҳолининг тинч ҳаёти ва хавфсизлигини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг Ватани олдидаги муқаддас ва шарафли бурчидир. Авваламбор, “Бурч – кишининг бирор шахс, оила, жамоа, эл-юрт, Ватан олдидаги мажбуриятини англатувчи ахлоқий тушунча. Бурчнинг ўзига хос хусусиятлари мавжуд бўлиб, у инсоннинг ички кечинмалари, ташқаридан туриб назорат қилинмайдиган мураккаб руҳий ҳолатини ифодалайди.

Албатта ватанпарварлик, юртга садоқат, она ватанга, Президентга содиқлик, халққа хизмат қилиш энг улуғ, энг шарафли бурч эканлигидан далолатдир.

Ватанпарварлик – кишиларнинг она юртига, ўз ватанига муҳаббати ва садоқатини ифодаладиган тушунча. Ватанпарварлик барча кишилар, халқлар, миллатлар учун умумий бўлган, асрлар давомида сайқалланиб келган умуминсоний туйғу, маънавий кадриятлардан бири. Тарихий жиҳатдан Ватанпарварлик кишиларнинг ўз ватанлари тақдири билан боғлиқ ижтимоий ривожланиш, халқларнинг ўзлари яшаётган ҳудуднинг дахлсизлиги ва мустақиллиги йўлидаги кураши жараёнида такомиллашиб келган хистуйғулар жамланмаси ҳамдир. Бу ватаннинг ўтмиши ва ҳозирги билан фахрланишда, унинг манфаатларини ҳимоя қилишда намоён бўлади. Дарҳақиқат, шарафли ва олийжаноб, азиз ва табаррук бўлган бурчни бажариш киндик қони томган ҳар бир инсоннинг юртни асраб-авайлаш, еъозлаш, унинг келажаги учун қайғуришга, халқига, президентига содиқ хизмат қилишга ундайди. Ватанпарварлик туйғуси Ўзбекистон халқига хос хислат. Ўз давлатининг обрў-эътиборини мустаҳкамлаш, кадр-қимматини сақлаш учун улар ҳалол ва виждонан меҳнат қиладилар, унинг иқтисодини янада ривожлантириш учун жамиятда юзага келган ижтимоий-иқтисодий муаммоларни муваффақиятли ҳал қилиш учун ҳаракат қиладилар. Ўзбекистон Республикасининг фуқароси қаерда ва қандай лавозимда ишламасин, қандай вазифани бажармасин, вақтинча қайси хорижий давлатда яшаб, унга топширилган вазифани бажаришда давом этиб турмасин, ўзининг тутган ўрни, хатти-ҳаракатлари билан ўз Ватанининг обрўсинибаланд кўтаришга, унинг шаънига доғ туширмасликка, Ўзбекистон Республикасининг фуқароси деган номга муносиб бўлишга ҳаракат қилади.

Ёшлар мамлакат таянчи ҳисобланади. Шу сабабли ҳам бугунги кунда ёшларнинг маънавиятли, ақлий етук, салоҳиятли бўлиб улғайиши, ватанни, халқни эртанги кунини белгиловчи, юрагида ватанга халққа муҳаббат туйғуси жош ураётган ёшлар бўлиб камол топиши учун давлат ва жамиятнинг барча куч ресурслари сафарбар этилган.

Мамлакатимизда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда ёшларни ватанга муҳаббат ҳиссини шакиллантириш уларни чинакам юрт қалқонлари сифатида тарбиялаш давлат сиёсатининг асосий йўналиши сифатида белгиланган. Ушбу соҳада Мудофаа ишлари бўйича органларга ёшларга оид давлат сиёсати соҳасидаги ваколатлар белгиланган бўлиб, уларга қуйидагилар киради:

- ✓ ёшларга оид давлат сиёсати соҳасидаги давлат дастурларини, ҳудудий ва бошқа дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этиши;
- ✓ ёшларнинг чақирувга қадар бошланғич тайёргарлигини ташкил этишда иштирок этиши;
- ✓ ёшларни маънавий-ахлоқий жиҳатдан ва ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашга доир тадбирларда иштирок этиши;

- ✓ ёшларга оид давлат сиёсатини рўёбга чиқаришда иштирок этувчи бошқа органлар ва муассасалар билан ҳамкорлик қилиш каби ваколат ва вазифалар белгиланган.[2]

Ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг мақсади ёшларда жамиятнинг турли тармоқлари, айниқса, ҳарбий соҳа билан алоқадор бўлган давлат хизмати турларида фаоллик кўрсатиш, тинч ва ҳарбий шароитда ва ҳарбий бурчга садоқатли бўлиш, уларда ўз юрти ва халқи тақдири учун юксак масъулият ва жавобгарлик каби муҳим хусусиятларни шакллантиришдан иборат.

Бугунги кунда ёшларимизнинг онгига, манавиятига кенг миқёсда глобал таҳдидлар бўлмоқда. Ёшларнинг турли туман ғоялар тасирида гиёҳвандлик, алкоғализм, диний ақидапарастлик, экстремизм, терроризм каби иллатлар таъсирига тушиб бораётганлиги уларнинг маънавиятидаги салбий ўзгаришлар албатта ҳеч бир инсонни бефарқ қолдирмайди. Бугунги кунга келиб бундай иллатларга қарши курашиш ёшларда мафкуравий иммунитетни шакллантириш билим ва салоҳиятини кучайтириш жамиятда фаол фуқаролик позициясини мустаҳкамлаш жамият ва давлат олдида турган муҳим вазифадир. Шу сабабли ҳам бугунги кунда ёшлар масаласи давлатимиз сиёсатида алоҳида ўринга эга. Ёшларда ватанпарварлик руҳини шакллантириш ватанга муҳаббат ҳисси, ватанга, халққа хизмат қилишдек улуғвор туйғулар уларнинг маънавий ахлоқий фазилатларининг асоси бўлмоғи даркор.

Ҳаммамизни тарбиялаган, вояга етказган шу халқ. Барчамизга туз-насиба берган ҳам шу халқ, бизга ишонч билдирган ҳам шу халқ[6]. Албатта Ватанга ва халққа садоқат билан хизмат қилишни ўрганган навқирон ўғлонларгина ватанга, халққа ишончли таянч ва суянч бўла олади, халқ берган тарбияни халқ берган туз-насибани оқлай олади.

Мамлакатимизда охириги йилларда ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасида давлат сиёсатини амалга ошириш мақсадида бир қанча чора-тадбирлар **асосий вазифалари** ҳисобланади:

- ёшларни миллий ғоя ва Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, уларнинг қалби ва онгига Ватан ҳимояси шарафли ва муқаддас бурч эканини чуқур сингдириш;
- қадимий тарихимиз ва маданиятимиз, жонажон Ватанимизнинг мустақиллиги ва раванқи йўлида фидокорона курашган миллий қаҳрамонларимиз билан фахрланиш, уларга муносиб бўлиш туйғусини шакллантириш, миллий армиямизнинг қудрати ва салоҳиятига бўлган ишончни кучайтириш;
- миллий армиямизга жисмонан бақувват ва маънан етук ёшлар зарурлиги, ҳарбий хизмат ҳар бир Ўзбекистон фуқароси учун муқаддас бурч экани ҳақидаги тушунчани ҳамда бу борадаги назарий-амалий кўникмаларни мустаҳкамлаш;
- ёшларда ён-атрофимиз ва жаҳонда рўй бераётган сиёсий-ижтимоий жараёнларга миллий манфаатларимиздан келиб чиққан ҳолда ёндашиш кўникмаларини, турли ички ва ташқи таҳдидларга қарши мафкуравий иммунитетни шакллантириш;
- ҳар қандай мураккаб вазиятларда тезкор ва мустақил қарор қабул қилиш, замонавий ҳарбий-техника воситаларидан самарали фойдаланиш малакасига эга ёшларни тарбиялаш;
- Ўзбекистон манфаатларини нафақат ҳарбий соҳада, балки ҳаётнинг барча жабҳаларида ҳимоя қилишга тайёр туриш, юрт учун фидойи бўлиш — бу бугунги кун талаби эканини ҳаётий мисоллар ва таъсирчан воситалар орқали ёшлар онгига сингдириб

бориш.[3]

Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасидаги ишлар тизимли йўлга қўйилган. Жумаладан ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш тизими ҳақида гап борганда таълим-тарбия жараёнида ижтимоий-маънавий аҳамиятга молик кадриятларни, Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳини шакллантириш ва ривожлантиришга қаратилган мактабгача таълим, умумий ўрта таълим, касб-хунар таълими ва олий таълим муассасаларида, шунингдек, оммавий ва ҳарбий ватанпарварлик ишларини амалга оширадиган давлат ва нодавлат ноижорат ташкилотларда, шунингдек бошқа ташкилотларда изчил йўлга қўйиш, бу орқали ёшларда ватанга муҳаббат ҳиссини шакллантириш давлат сиёсатининг моҳиятини ташкил этади. .

Шу нуқтаи назардан давлат сиёсатида қуйидагилар ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг раҳбарий ғоялари асосий принциплари ҳисобланади:

- ✓ илмийлик; (давлат сиёсати чуқур илмий асосланган ва илмий тажриба, аниқ таҳлиллар асосида белгиланиши.)
- ✓ тарихийлик; (ушбу соҳада давлат сиёсати халқимизнинг тарихан шаклланган бой маданий, ахлоқий урф-одатлари ва маънавий меросига, аجدодларнинг ўчмас хотирасига таяниши.)
- ✓ аниқлик ва тезкорлик; (давлат сиёсатини амалга оширишда барча давлат органлари ва ташкилотлари ўзига юклатилган вазифаларни тўлақонли аниқ ва тезкорлик билан амалга оширишини таъминлашда намоён бўлади.)
- ✓ мунтазамлилик; (ушбу соҳада давлат сиёсати аниқ ва доимий мунтазам равишда амалга оширилишини белгилайди.)
- ✓ фаоллик; (ушбу соҳада барча давлат органлари, муассасалар, ташкилотлар,
- ✓ ўзини-ўзи бошқариш органлари ва фуқароларнинг иштироки таъминланади.)
- ✓ таълим ва тарбия ишларининг уйғунлиги; (ушбу соҳада таълим-тарбия билан биргалликда мутаносибликда ҳамда уйғунликда амалга оширилади.)
- ✓ тарбия жараёнининг изчиллиги; (тарбия жараёни ҳар бир ёшга нисбатан аниқ ва изчил равишда ташкил этилади.)
- ✓ ҳарбий ватанпарварлик тарбиясида эришилган ижобий натижа ва ютуқларга таяниш. (ушбу сиёсатдан қўзланган ижобий мақсадлар ёрдамида эришилган самарали натижалар давлат сиёсатини кейинги истиқболни белгилайди.) [2]

Мухтасар қилиб айтганда, Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш, ўз тақдирини Ватан тақдири билан боғлаган, унинг мустақиллиги йўлида ўзини фидо этадиган, унга садоқатини ифодаладиган ҳар бир Ўзбекистон фуқаросининг инсоний туйғусидир.

“Бугунги кунда миллий армиямиз минг-минглаб ўғлонларимиз учун чинакам мардлик, фидойилик, ҳақиқий ватанпарварлик мактабига айлангани, ҳеч шубҳасиз, шу йўлда эришган энг катта ютуқларимиздир” **Ш.М. Мирзиёев** [7].

Хулоса қилиб айтганда, ёшларни маънавиятли, зехнли, дунё миқёсида ҳеч бир тенгдошларидан ортда қолмайдиган улкан маъсулият ва шижоат соҳиблари қилиб тарбиялаш давлатимиз ва жамиятимизнинг асосий вазифасидир.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси
2. Ўзбекистон Республикасининг 2016-йил 14-сентябрдаги „Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисидаги“ 406-сон қонуни.
3. „Ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида“ Вазирлар Маҳкамасининг 2018-йил 23-февралдаги 140-сон қарори.
4. Ўзбекистон республикаси конситутсиясига шарҳлар
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг „Миллий тикланишдан-миллий юксалиш сари“асари.
6. Ўзбекистон республикаси президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 14 декабрдаги Олий Мажлис қўшма мажлисидаги сўзлаган нутқи.
7. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Ш.Мирзиёев “Миллий тараққиётимизни катъият билан давом эттириб янги босқичга кўтарамиз”